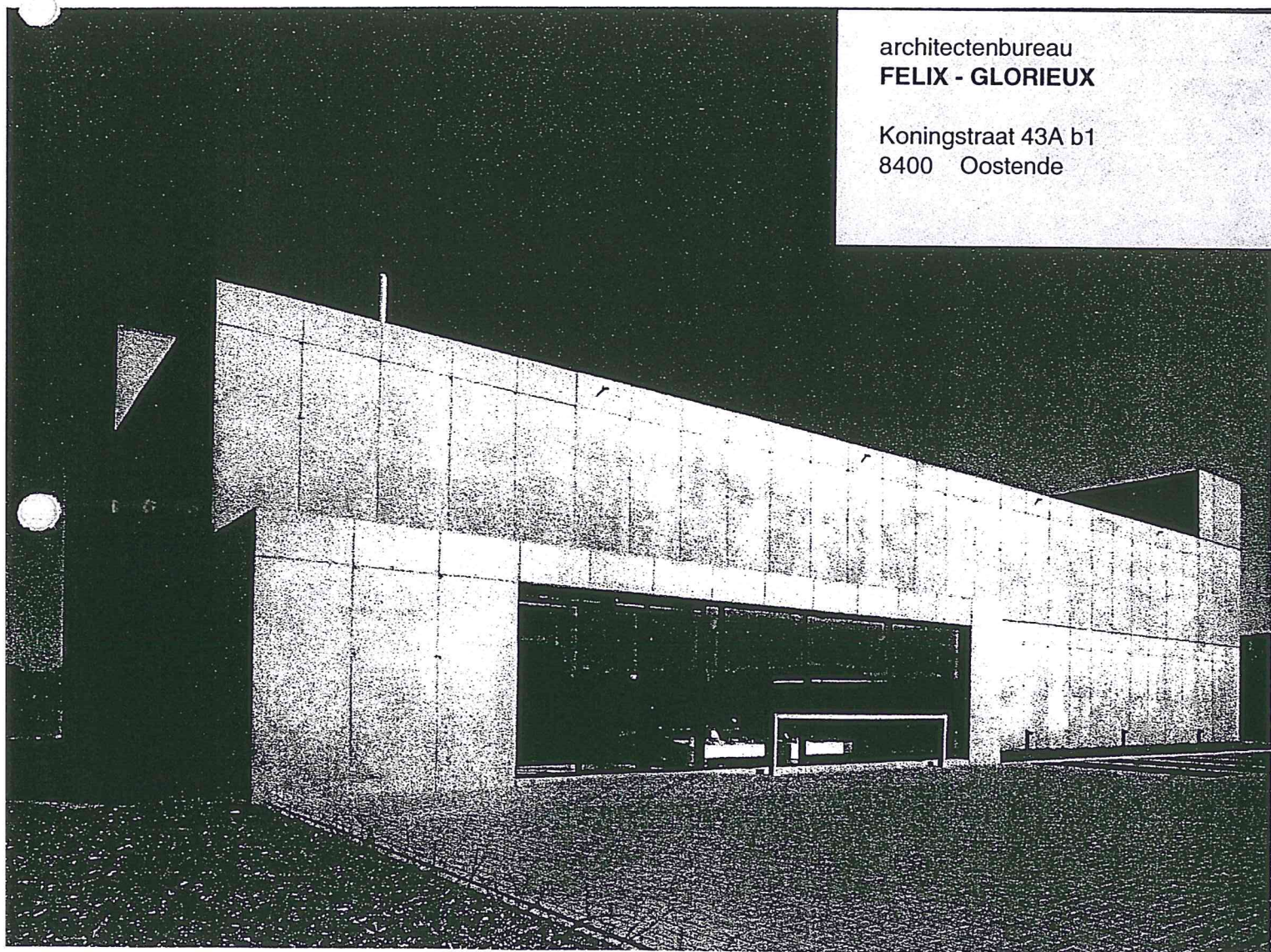

België-Belgique
P.B.
8000 BRUGGE 1-2
3/4674

archipel

architectenbureau
FELIX - GLORIEUX

Koningstraat 43A b1
8400 Oostende

ARCHIPEL BULLETIN NOVEMBER 2001

VRIJDAG 9 NOVEMBER 2001

t' Leerhuys . Groeninge 35 . Brugge

Bart Biermans over het werk van META ARCHITECTUURBUREAU

In de Singel loopt tot 9 december de tentoonstelling 'Jonge architecten in Vlaanderen'.

Eén van de deelnemers META ARCHITECTUURBUREAU, vroegen we hun recent werk en hun visies op architectuur toe te lichten.

META neemt in Vlaanderen al geruime tijd een eigenzinnige no-nonsens positie in. Ze stellen vastgeroeste stellingen in vraag, gaan rechtstreeks vanuit het bouwproces naar architectuur, zoeken naar een ontkoppeling van architectuur en vorm. Ze hebben een missie : de introductie van de logica van het denkproces dat tot architectuur leidt, los van arbitraire parameters. Bevrijd van vorm en stijl, wordt de architect een ruimtelijk diplomaat ...

Ze stellen vragen. Verwoorden hun visie in een METAMANIFEST, bouwen antwoorden en stellen 10 jaar later manifesten in vraag ...

Ter introductie in dit bulletin, enkele META teksten en werken.

- **Metamanifest** (1991 – Niklaas Deboutte en Eric Wieërs)
- **Vrij van radicale manifesten ?** (2001 naar aanleiding van de tentoonstelling in De Singel)
- **recent werk van META architectuurbureau tussen 92 en vandaag** (Niklaas Deboutte, Eric Soors, Bart Biermans)

META

is een beweging voor Meta-architectuur die door te bouwen haar visie op architectuur tracht uit te dragen.

Meta staat voor een hernieuwde interesse in het bouwproces, interesse voor de architectuur zelf.

Meta wil zonder theoretisch tijdverlies vanuit de reële, praktische problemen architectuur maken die het banale overstijgt.

Meta houdt van moeilijke klanten met hoge eisen en een duidelijke visie.

Meta denkt niet doelloos en tijdrovend na of handelt niet overhaast.

Meta onderhandelt.

Meta tracht alle gegevens in één verhaal te herschrijven zonder zich te bekommeren om dure en ingewikkelde trends.

Meta bouwt dan in één daad.

Tijdloos.

METAMANIFEST

We leven in een open tijd. Alles mag en kan of is al eens geweest.

Er zijn nauwelijks nog culturen en er zijn in het geheel geen stijlen meer.

Modern en klassiek zijn vage begrippen.

De architectuur is het noorden kwijt.

Het is ofwel uitgedroogd functionalisme dat denkt dat de vorm uit de functie volgt, ofwel opgeblazen formalisme dat denkt dat de vorm de functie bepaalt.

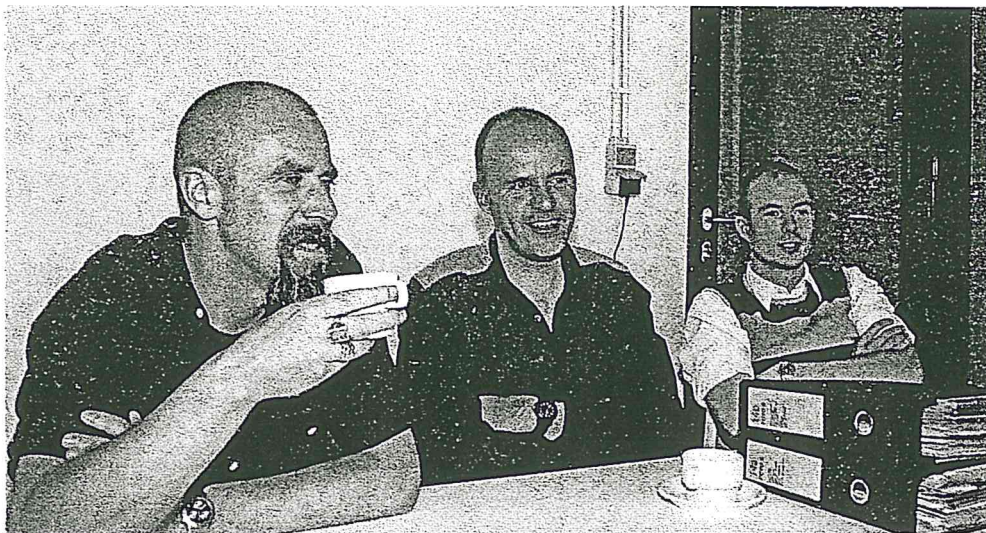
Boven, over en na deze architectuur staat de Meta-architectuur.

De Meta-architectuur denkt na over architectuur, door architectuur te plegen, door te bouwen.

Ze vertelt over ontwerpen in het ontwerp.

Theorie en praktijk, ontwerp en kritiek, denken en handelen vallen samen.

De Meta-architectuur is een metamodernisme.

Metamodern zijn betekent : de inhoud van de term *modern* laten verdwijnen door in elke opdracht telkens weer op een andere manier *modern* te zijn.
De Meta-architectuur verkoopt geen oplossingen en beantwoordt geen vragen.
Ze verantwoordt alle vragen in een zinvol geheel.
De Meta-architectuur verwerpt geen enkele functie en ontwerpt geen enkele vorm.
De vorm vormt de functie die fungeert als vorm.

Het gebouw is een beschouwing over bouwen.

Antwerpen, november 1991.

VRIJ VAN RADICALE MANIFESTEN ?

Tien jaar getracht te bouwen als beschouwing over bouwen.
Gezocht naar de ontkoppeling van architectuur en vorm.
Het ontkomen aan de stijl. En toch nog een stijl geworden ?
Modern geweest ook, vanuit de permanente in vraag stelling van het moderne.

Zo loopt alles in kringen.

De aandacht ging vooral naar de letterlijk *ruimtelijke-context* van het bouwen.
Vorm was het resultaat van het louter dirigeren van ruimtelijke consequenties.
De ware schoonheid kon dan schuilen in de logica van het denkproces.

De laatste jaren ervoeren we dat deze ruimtelijk-contextuele parameters alléén niet meer volstaan. Ze doen niet voldoende recht aan de dieperliggende oorzaak van architectuur.

De ruimtelijke data dienen aangevuld te worden met wat we *diffuus-contextuele* parameters zijn gaan noemen :

...*MOBILITEIT KUNST PUBLICITEIT MILIEU ECONOMIE POLITIEK DIPLOMATIE INTEGRATIE*...

"Diffuus" omdat ze niet éénduidig zijn.

"Contextueel" omdat ze de potentie bezitten ruimte-bepalend te zijn.

Vormen ze de sleutel tot een architectuur die niet in de eerste plaats met het beeld behept is, maar tevens met "zorg" ?

Dit is voor ons geen vrije keuze. Het is een gevoel van verantwoordelijkheid binnen de samenleving en "het lange nu".

Waarbij daadwerkelijk bouwen naast onderzoeken en adviseren komt te staan. De architect als ruimtelijk diplomaat.

Het werken binnen een steeds toenemende regelgeving, met stijgende druk op procesverloop en kwaliteitsbeheersing, is dan geen juk, maar een voorrecht.

De kortste afstand tot enige maatschappelijke betekenis, een nog te winnen actieveld.

Een overlevingskans ook, en meta-architectuur bovendien.

Want eindelijk bevrijd van vorm of stijl ?

Zo loopt alles in kringen.

Antwerpen, herfst 2001.

WONING SOORS

Oude Donkiaan 146 te B-2100 Deurne

ontwerp: 1995/1996

realisatie: 1997/1998

Awards van de Belgische Architectuur 1999 (1ste prijs)

Prijs voor de één gezinswoning van BATIBOUW 1999 (trofee)

Energiewedstrijd voor architecten 1998-1999 van Electrabel (3de prijs)

De eigen woning van Eric Soors en Marleen Vandepitte is een hoekhuis aan de Unitas-tuinwijk te Deurne. De typische problematiek van het hoekhuis - veel volume en weinig buitenruimte - wordt hier op intelligente manier omzeild.

Uit het hoofdvolume worden delen weggesneden, hier vinden we ruime, bezonde terrassen. Daarnaast sluit de hierdoor verkregen, massieve vorm op een bijzondere manier aan bij de aanpalende woningen, die elk verschillend van hoogte zijn. De garage, slaapkamers en badkamer liggen op het gelijkvloers. Woonruimte en keuken (naar een ontwerp van Heyndrickx - Dewachter) op de eerste verdieping, bij het zicht en het licht. Op de tweede verdieping vinden we een polyvalente ruimte, aansluitend op het hoogste dakterras, met zicht op de tuinwijk, het achtergelegen park en de ondergaande zon.

De woonst heeft een uitgesproken robuust en aards karakter. Ze is opgetrokken uit een ruwe, gesinterde baksteen en heeft donker gebeitste eiken ramen. De dorpels en dakranden zijn uit donker gepigmenteerd beton.

WONING DE VIJLDER 1

De Kievit 27 te B-2980 Zoersel

ontwerp: 1992

realisatie: 1993 / 1994

Euro-Belgian Architectural Award 1995

Een huis heeft vier muren,
ramen en deuren,
een schuin dak
en een schoorsteen.

ELECTRO LOETERS

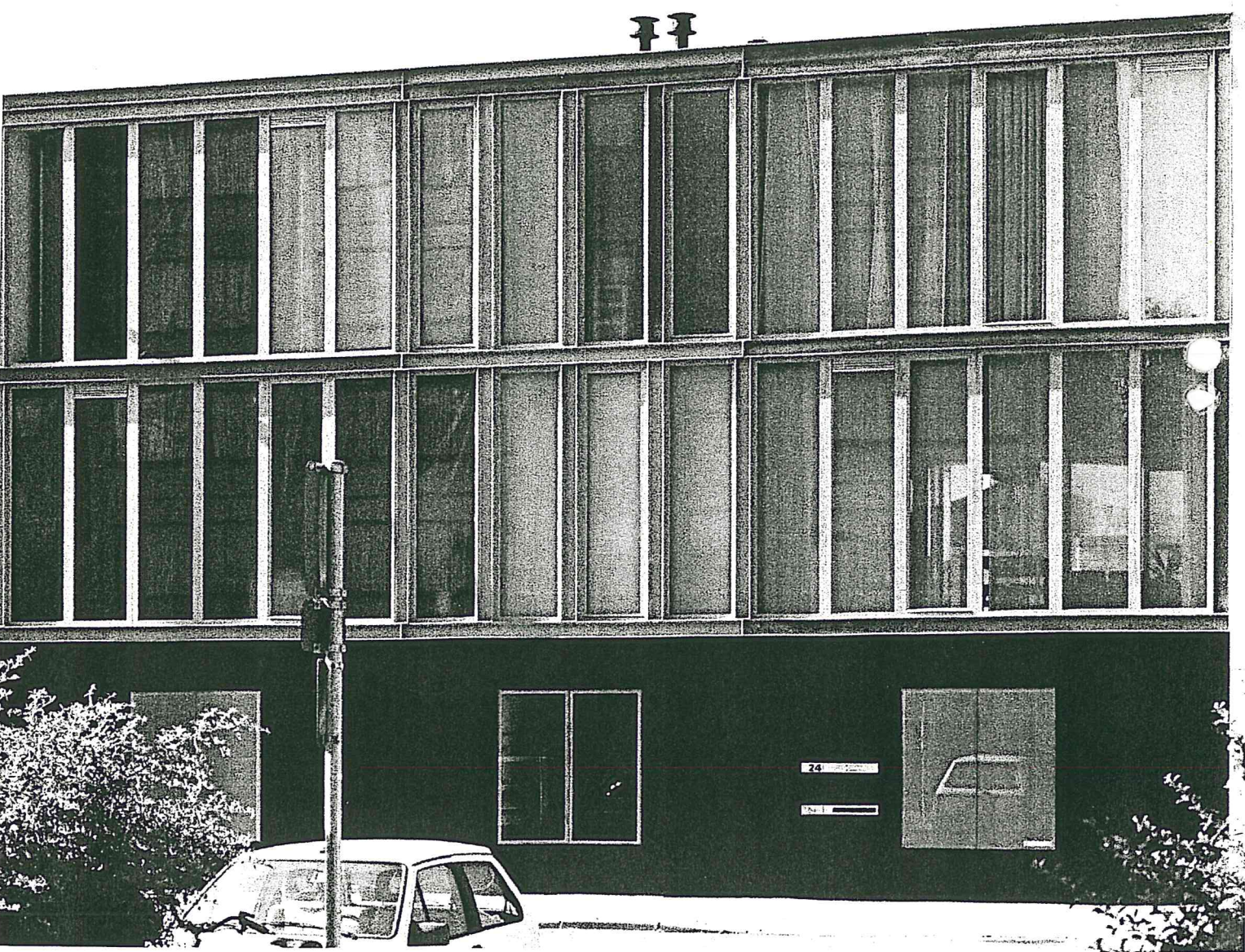
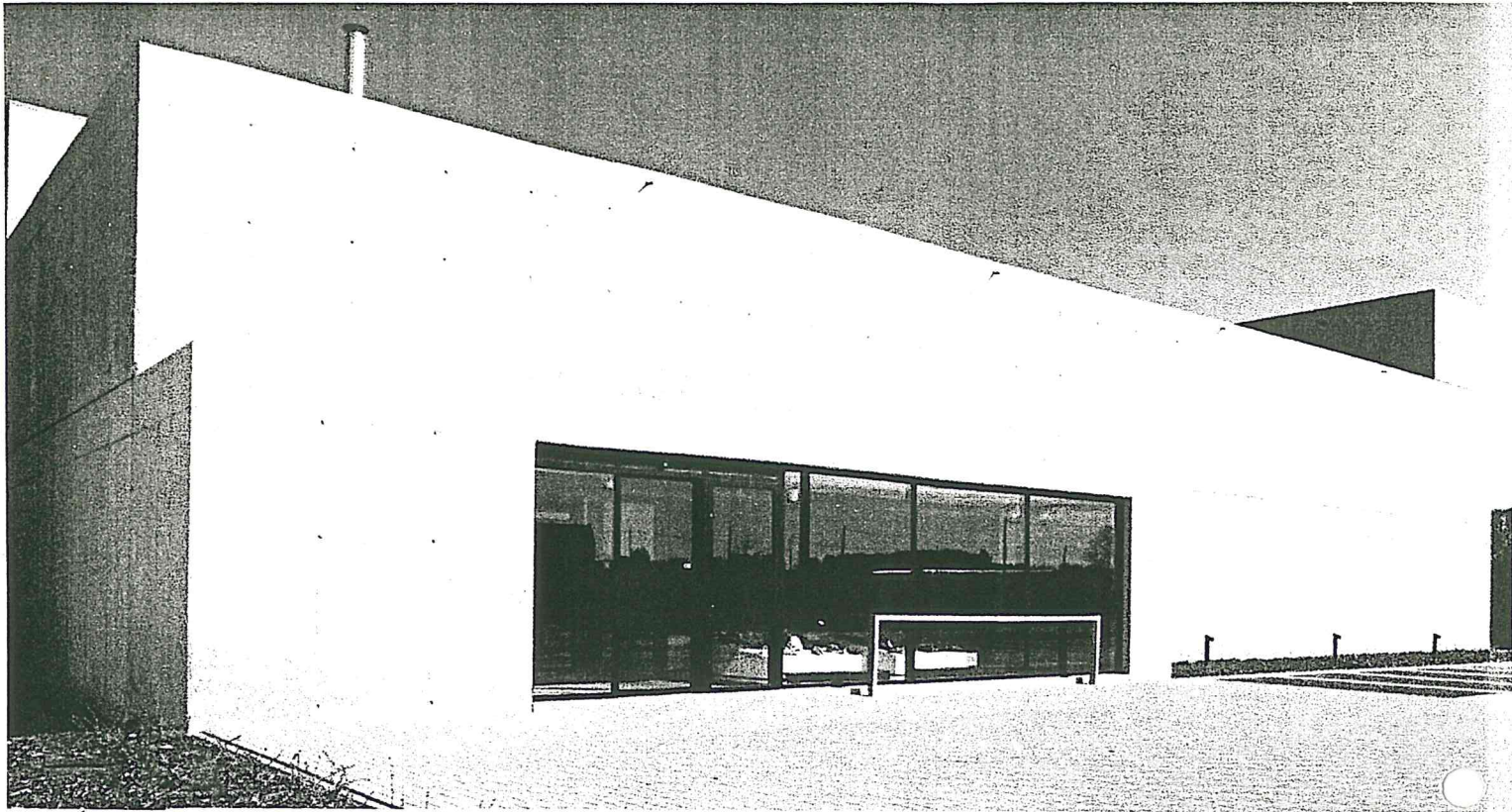
Dr. E. Moreauxlaan/Voorhavenlaan te 8400 Oostende

ontwerp : 1994/1995

realisatie : 1996/1997

Provinciale prijs voor plastische kunst 1998 van de provincie Antwerpen

Het project 'Electro Loeters' ligt langs een drukke invalsweg en grenst aan de haven van Oostende. Op de benedenverdieping bevindt zich een winkelruimte, op de eerste verdieping een opslagplaats en atelier, op de tweede verdieping situeren zich een parkeerruimte en een appartement. Op de derde verdieping zijn patioappartementen voorzien. Het gebouw is ontwikkeld in aansluiting op het aanpalende gebouw in functie van gemeenschap van circulatie. Op de benedenverdieping volgt het gebouw de bouwlijn, op de verdiepingen de straatgevellijn. Het verschil daartussen vormt de spitse overkraging. Het gebouw heeft een eenvoudige betonstructuur, de driehoekige restruimte werd benut voor verticale circulatie (trappen, personenlift en autolift). De prioritaire eis van de bouwheer geen penetraties te voorzien in de winkel voor stijgpunten, en de specifieke terreinvorm, resulteerden in de patiotypologie van de appartementen. Deze situeren zich rond een individuele patio (incl. veranda) waarop de slaapkamers uitgeven. De leefruimte ontwikkelt zich in haar volledige breedte langs de straatgevel met uitzicht op de haven.

SCHOENHANDEL PEDICO

Diestsestraat 195 te B-3270 Scherpenheuvel

ontwerp : 1996/1998

realisatie : 1999/2000

Wanneer de opdrachtgever ons contacteerde, bevond deze schoenhandel zich in een amalgaam van oude stallingen en bijgebouwen, op de rijksweg tussen Scherpenheuvel en Diest. Deze rijksweg wordt aan de éne zijde afgebakend door de typisch Vlaamse lintbebouwing en door een glooiend weilandschap aan de andere zijde. Achter de lintbebouwing ligt het prachtige natuurgebied 'De Vinkenberg' dat oorspronkelijk aansluiting vond bij het weidelandschap, maar nu van uitzicht en ruimtelijke correlatie verstoken is.

De locatie bleef dezelfde, maar de architectuur moest in het verlengde komen van het in deze ruimten aangeboden product : eigentijds, maar niet te trendy, duurzaam. Verder moest het verkoopsoppervlak groter worden, met een maximale flexibiliteit en interne transparantie. De opzet van de winkel is zeker niet die van de Belgische 'boutique'. De lederwaren die verkocht worden zijn van gelijkwaardige kwaliteit, maar de verkoopopstelling is die van de groothandel. Het uiteindelijk resultaat moest dit contrast verhelderen.

Daarnaast bespraken we met de opdrachtgever de mogelijkheid om het bouwlint te doorbreken en daardoor op bescheiden wijze de samenhang binnen het landschap te versterken. Daarom werd er voor geopteerd een compact volume te realiseren met gestapelde vloervelden, dit in strijd met de ideale verkoopconfiguratie, waarbij alle verkoopsoppervlak zich op één niveau bevindt. Door het inzetten van split-levels wordt de ruimtelijke continuïteit verzekerd. Deze gebalde daad stelt ons in staat een open ruimte langs het gebouw te creëren die uitzicht biedt op de Vinkenberg. Een tweede belangrijke ingreep was het realiseren van een alzijdig gebouw. In strijd met de goede Vlaamse traditie van 'koten met ongerept uitzicht' aan de achterzijde, bestaat er hier geen hiërarchie binnen de gevelopbouw. Hierdoor ontstaat een uitgesproken wisselwerking tussen natuurgebied en gebouw die op andere plaatsen binnen het bouwlint hoegenaamd niet teruggevonden wordt. Het 'oog' aan de achterzijde synthetiseert deze wisselwerking en biedt een rustpauze in het enorme aanbod van handelswaar. Op deze plek herontdekt de bezoeker zijn geboortestreek.

TWEWOONST WILLEM LEPELSTRAAT

Willem Lepelstraat 24-26-28 te B-2000 Antwerpen

ontwerp: 1996/1997

realisatie: 1998/1999

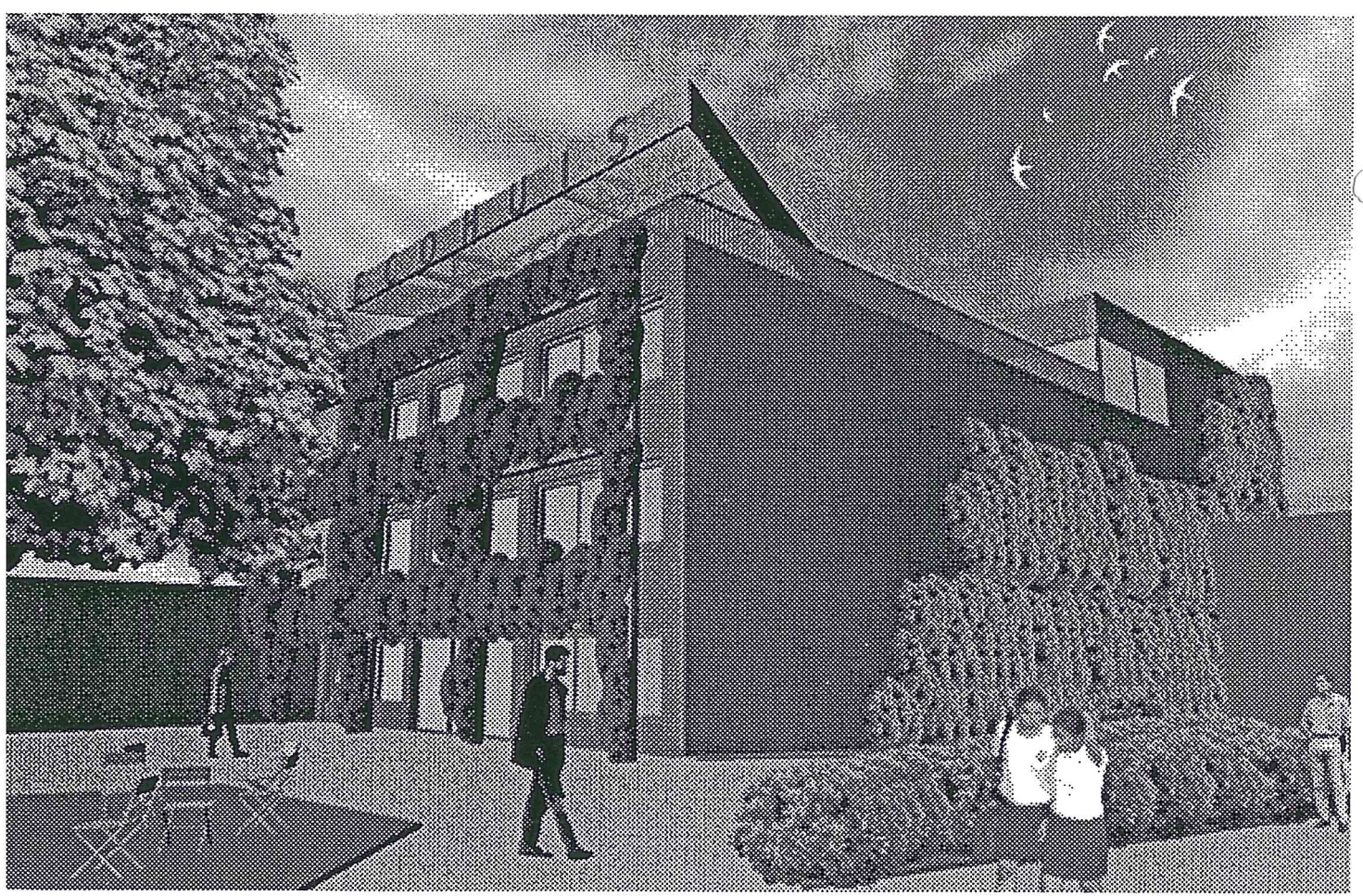
medewerkers: Frieka Vercammen

De Willem Lepelstraat - op de grens van het Sint-Andrieskwartier en het Zuid - te Antwerpen, wordt gekenmerkt door een heterogene mix van schalen, bouwstijlen en -periodes. De enige harmonie is de disharmonie, alleen de toevoeging van een nieuwe schaal en vormgeving kan een aansluiting betekenen. Wanneer twee bevriende koppels ons opdracht verlenen, binnen dit gegeven twee rijwoningen te ontwerpen, wordt besloten deze onder te brengen in 1 volume.

Hierdoor kunnen we op verschillende terreinen inspelen:

- Stedenbouwkundig: 1 volume met een breedte van 3 kavels kan een meer uitgesproken rol spelen op deze plek, een verbreding in de straat.
- Economisch: elke woning heeft een verschillend programma, 2 verschillende woningen in 1 gebouw blijft echter goedkoper dan 2 verschillende gebouwen.
- Inhoudelijk: onderlinge vormelijke concurrentie wordt vermeden, het gemeenschappelijk genomen initiatief blijft eenduidig tot in het eindproduct.

Teneinde de stringente budgettaire bepalingen en de wens tot maximale flexibiliteit te verenigen, wordt het geheel opgesplitst in een constructieve driebeuk. De twee buitenste beuken behoren telkens tot 1 van de 2 gezinnen en zijn open van voor- tot achtergevel. De middelste is een wisselbeuk en bevat circulatie en sanitaire voorzieningen. Hier worden tevens de verschillen in programma opgenomen. De UPN-profielen als bekleding van de vloer- en muurkoppen verleent, samen met de driedeling en de ritmiek, een klassiek karakter aan deze hedendaagse stadswoonst.

WONING DE VIJLDER 2

Bakendonk 19 te B-2200 Herentals

ontwerp: 1997/1998

realisatie: 1998/1999

medewerkers: Patricia Schroeyers

In navolging van het 'Leienhuis' voor de zoon, kreeg META opdracht voor een vrijstaande woning van de ouders De Vijlder. Het programma is volkomen verschillend : een echtpaar waarvan de kinderen het huis uit zijn, dat thuis werkt en een zo open mogelijke interne leef sfeer nastreeft. Het contact met de tuin en het achtergelegen natuurgebied is daarbij belangrijk, het contact met de straat hoegenaamd niet.

Het plan wordt georganiseerd binnen een regelmatig betonskelet, ingevuld met eenvoudig metselwerk of ramen. Alle leef- en werkruimten liggen rond een centrale kern, waarin zich de keuken en sanitaire ruimten bevinden. De primaire ruimten hebben allen een rechtstreekse relatie met het exterieur, behalve de duplex in de dubbelhoge woonkamer, die als muziekkamer en bibliotheek dienst doet en eerder introvert van aard is.

ECO HUIS

Turnhoutsebaan te Antwerpen-Borgerhout

ontwerp: 1998

In deze wedstrijd (6 deelnemers na selectie op basis van conceptnota in 1° ronde) behaalde het bouwteam META - Bureau Bouwtechniek - ABT/Lipski de 2° prijs. Opdracht was het gebouw van een voormalige textielfabriek te verbouwen tot een Ecohuis, een educatief centrum voor milieubewust leven en bouwen.

Het bestaande pand is bijzonder helder van geleding. Dit staat ons toe op éénvoudige wijze een centraal atrium te creëren dat enerzijds lichttoetreding mogelijk maakt en anderzijds in de winter kan ingezet worden als passieve warmtecollector en in de zomer als natuurlijke ventilatie. Het programma wordt doorheen het gebouw rond dit atrium gewikkeld zodat het maximaal van diens aanwezigheid kan profiteren.

Verder wordt de jaarlijkse neerslag op de daken en het terrein als natuurlijke rijkdom gepromoot. Deze hoeveelheid regenwater zorgt bij ondergrondse opslag namelijk voor voldoende capaciteit om het gebouw af te koelen én te verwarmen, afhankelijk van het seizoen. Dit wordt inzichtelijk gemaakt door de enorme glazen transparante luifel op het dak - boven het atrium - waar een groot deel regenwater wordt opgevangen. Dit water doorloopt een weloverwogen parcours doorheen het gebouw. Siepelend langs de betonnen liftschacht zorgt het voor een adiabatische koeling in het atrium, het spoelt de toiletten en wordt gebruikt als onderhoudswater. Eens buiten het gebouw komt het in een vijver in de tuin terecht, waar het gezuiverd wordt door middel van blauwgroenwieren en lisdodden. De blauwgroenwieren worden gerecupereerd door veevoederverwerkende bedrijven die er krachtkoekjes voor koeien van maken.

In de materiaalkeuze en detaillering van het interieur wordt vertrokken van het Noorse ADISA-principe (Assembly for DISAssembly), waarbij gestreefd wordt naar een minimale energie-input bij montage en demontage, het restprodukt na demontage is bij voorkeur herbruikbaar in de bouw of composteerbaar.

ARCHIPEL KALENDER WERKJAAR 2001-2002

ZA. 15 SEPTEMBER 2001

BRUGGE IN DE STEIGERS

een wandeling doorheen restauratiewerken bloedkapel,
stadhuis, Brugse Vrije (gevels – schouw), stadsschouwburg, OLV
kerk, concertgebouw.

ZA. 20 OKTOBER 2001

architectuurdagtrip

ROTTERDAM 2001 - ROTTERTRIP

een overzicht van recente en minder recente architectuurprojecten in
de culturele hoofdstad van Europa 2001.

VR. 9 NOVEMBER 2001 om 20u.30

't Leerhuys . Groeninge 35 . Brugge

ARCHITECTUURBUREAU META over eigen werk

VR. 7 DECEMBER 2001 om 20u.30

't Leerhuys . Groeninge 35 . Brugge

Philippe Vierin : An Fonteyne en Jitse van den Berg over eigen
werk.

2002

VR. 25 JANUARI 2001 om 20u.30

't Leerhuys . Groeninge 35 . Brugge

... zie volgend bulletin ...

DI. 19 FEBRUARI 2002

opening paviljoen Toyo Ito.

of WO. 10 – ZO 14 APRIL 2002

of WO. 8 – ZO 12 MEI 2002

ARCHIPEL IN BERLIJN

architectuurreis (enkel voor leden)

Inschrijvingsformulier in december.

(Momenteel hangt het nog van beschikbare hotels af of deze reis
traditiegetrouw in mei doorgaat, dan wel in het paasverlof).

... zie volgend bulletin ...

verder in maart, april, mei, juni

- de vaste stek 't Leerhuys wordt in deze maanden tijdelijk verlaten
wegens Brugge 2002 die in deze periode nocturnes voor de
tentoonstelling Van Eyck huisvest.
- We kiezen in deze maanden boeiende plekken op in Brugge, maar
aangezien data en gastsprekers nog in onderhandeling zijn, verwijzen
we hiervoor naar volgende bulletins.

Alle voordrachten in 't Leerhuys zijn toegankelijk voor leden (gratis). Niet-leden (220 BEF) – studenten,
stagiairs (100 BEF).

- lidmaatschap 2001-2002 : 2.200 BEF (stagiairs 1.100 BEF) (incl. abonnement bulletin – gratis toegang en
inschrijvingsrecht op architectuurreis).
- abonnement op het bulletin : 600 BEF.

Inlichtingen

Marc Felix – tel. 059/70.21.80 (bureel) – 059/70.01.58 (thuis)

Michel Van Langenhove – tel. 050/39.30.85 (bureel) – tel. 050/39.35.05 (thuis)